

**YOSHLARNING IJTIMOY FAOLLIGINI UMMUMILIY QADRIYATLAR
ASOSIDA OSHIRISH**

Ilmiy rahbar

p.f.f.d (PhD), dotsent M.G.Navro‘zova

Mansurova Zarina Nurmat qizi

Osiyo xalqaro universiteti magistri

Annotatsiya

Maqolada yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirish sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar tahlil qilingan va mazkur jarayonlarning ahamiyati haqida so‘z yuritiladi.

Kalit so‘zlar

ijtimoiy faollik, jarayon, islohot, yoshlar, ijtimoiy rivojlanish, ta’lim.

Ma’lumki, mamlakatimizni yanada taraqqiy ettirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasining to‘rtinchi yo‘nalishi “Ijtimoiy sohani rivojlantirish” etib belgilangan. O‘zbekistonda olib borilayotgan davlat siyosatining g‘oyat muhim yo‘nalishi bo‘lgan ijtimoiy sohadagi islohotlar quyidagilarni nazarda tutadi:

- aholi bandligi va real daromadlarini oshirish;
- aholini ijtimoiy himoya qilish va sog‘liqni saqlash tizimini takomillashtirish, xotin-qizlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish;
- arzon uy-joylar barpo etish bo‘yicha maqsadli dasturlarni amalga oshirish, aholining hayot sharoitlari yaxshilanishini ta’minlovchi yo‘l-transport, muhandislik kommunikatsiya va ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirish va modernizatsiya qilish;
- ta’lim va fan sohasini rivojlantirish;
- yoshlarga oid davlat siyosatini takomillashtirish[1].

Murojaatnomada davlatimiz rahbari Sh.M.Mirziyoyev O‘zbekistonni rivojlantirishning eng muhim ustuvor vazifalari to‘g‘risida to‘xtalar ekan, mamlakatimiz taraqqiyoti va xalqimiz farovonligi birinchi navbatda ijtimoiy sohadagi islohotlar samarasi bilan chambarchas bog‘liq ekanligini ta’kidladi. Shu munosabat bilan, 2019-yilda ijtimoiy sohani yanada rivojlantirishning quyidagi asosiy vazifalari belgilab berildi:

- aholi o‘rtasida ishsizlikni kamaytirish, odamlar va oilalarning daromadini oshirish;
- pensiya va nafaqalarni tayinlash va to‘lash tartibini qayta ko‘rib chiqish, pensiya tizimini tubdan isloh qilish;
- ilm-fan, zamonaviy va uzluksiz ta’lim tizimini yanada takomillashtirish;
- tibbiy xizmatlar sifatini yaxshilash va ko‘lamini kengaytirish;

- xotin-qizlar va yoshlarni davlat tomonidan ijtimoiy qo‘llab-quvvatlashni yanada kuchaytirish;

- aholi turmush sharoitini yaxshilash, uni munosib turar joy bilan ta‘minlash, xalq farovonligini oshirish;

- jamiyatda sog‘lom turmush tarzini qaror toptirish, jismoniy tarbiya va sportni yanada ommalashtirish;

- turizmni rivojlantirish, sohaga investitsiyalar jalb etish, kadrlar salohiyatini oshirish;

- milliy g‘oyani rivojlantirish[2].

Keng qamrovli ijtimoiy rivojlanish sohalari tizimida yoshlarga zamonaviy ta‘lim-tarbiya berish va ularni ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash masalasi naqadar o‘tkirli va dolzarbli bilan alohida ahamiyatga ega. Zero, tarixdan ma‘lumki, har bir davrda aynan ma‘rifat jamiyat farovonligiga va mamlakat taraqqiyotiga turtki bergan. Shu sababli endilikda dono xalqimizning “Beshikdan to qabrgacha ilm izla” degan naqlini amaliy hayot faoliyatimizga ko‘chirish, mamlakatimizda ta‘limning uzluksizligi prinsipini amalda ro‘yobga chiqarish masalasi davlat siyosati darajasiga ko‘tarilmoqda. So‘nggi ikki yilda ta‘lim tizimini zamonaviy demokratik davlatlar darajasiga olib chiqish, yoshlarning taraqqiyotning yetakchi kuchi sifatida jamiyatimizdagi o‘rnini yanada oshirish bo‘yicha keng ko‘lamli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Oliy ta‘lim tizimini yanada takomillashtirish ijtimoiy sohadagi islohotlarning muhim yo‘nalishiga aylandi.

Xususan, 2017-2021 yillarda oliy ta‘lim tizimini kompleks rivojlantirish dasturi qabul qilindi. Oliy ta‘lim muassasalariga qabul qilishning shaffof mexanizmlari joriy etildi va kvotalar jiddiy ravishda oshirildi. Oliy ta‘lim tizimida yangi, zamonaviy ta‘lim muassasalari, jumladan, nufuzli xorijiy universitetlarning filiallari tashkil etilmoqda. Yangi tashkil etilgan institut va filiallar hisobidan yurtimizdagi oliy ta‘lim muassasalari soni 81 taga, hududlardagi filiallar 15 taga, xorijiy universitetlar filiallari 7 taga yetdi. Oliy ta‘lim muassasalarida sirtqi va kechki bo‘limlar ochildi.

Davlatimiz rahbari Sh.M.Mirziyoyev ta‘kidlaganidek, “Bularning barchasidan biz yagona bir maqsadni ko‘zda tutmoqdamiz. Ya‘ni O‘zbekiston ilm-fan, intellektual salohiyat sohasida, zamonaviy kadrlar, yuksak texnologiyalar borasida dunyo miqyosida raqobatbardosh bo‘lishi shart”. Prezident Murojaatnomasida ta‘lim-tarbiya sohasini bevosita inson kamolotiga yanada xizmat qilishini ta‘minlash yo‘lidagi muhim amaliy qadam sifatida bolalarni maktabgacha ta‘lim bilan qamrab olish darajasini 34 foizdan 2019 yilda 44 foizga yetkazish, zamonaviy umumiy o‘rta ta‘lim tizimini tashkil etish, davlat-xususiy sheriklik tamoyillari asosida xususiy maktablar va bog‘chalar tashkil etish, oliy ta‘lim tizimida tahsil olish uchun teng imkoniyat yaratishga qaratilgan ishlarni yanada kuchaytirishga asosiy e‘tibor qaratilmoqda. Jumladan, so‘nggi ikki yilda oliy va o‘rta maxsus ta‘lim muassasalari bitiruvchilarini oliy ta‘lim

bilan qamrab olish darajasi 9-10 foizdan 15 foizgacha oshirishga erishildi. Shu munosabat bilan Prezident Murojaatnomasida 2019 yilda mamlakatimizda bitiruvchilarni oliy ta'lim bilan qamrab olish darajasini 20 foizga yetkazish va kelgusi yillarda oshirib borishga vazifasi qo'yildi. Zotan, oliy ma'lumotli, yuksak malakaga ega yoshlar soni ortishi jamiyat rivojlanish sur'atlariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, davlatimiz rahbarining dasturiy ma'ruzasida oliy ta'lim sohaning rivojlanishiga turtki beruvchi quyidagi prinsipial yangi g'oya va tashabbuslar ilgari surildi:

- oliy o'quv yurtlari hamda nodavlat ta'lim maskanlari salohiyati oshirish orqali ular o'rtasida yuqori malakali kadrlar tayyorlash bo'yicha raqobat muhitini kuchaytirish;
- yoshlarga bir vaqtning o'zida bir nechta oliy o'quv yurtiga hujjat topshirish imkoniyatini berish;
- oliy ta'lim muassasalariga real imkoniyatlardan kelib chiqqan holda, qabul kvotalarini mustaqil belgilash tizimini joriy etish;
- bakalavriat yo'nalishida tahsil olayotgan talabalarga xorijda o'qishni davom ettirish imkoniyatlarini yanada kengaytish.

Murojaatnomada mamlakatimiz aholisining yarmidan ortig'ini tashkil etadigan yoshlar bilan ishlash masalasi eng asosiy vazifalar qatorida qayd etildi. Bu bejizga emas.

Ta'kidlash joizki, taraqqiyot g'oyasi va istiqbollarni belgilab olmagan, ma'naviy asoslardan mahrum bo'lgan, asosiysi, o'zining yosh fuqarolariga ko'ngiliga yo'l topa olmagan davlat va jamiyat farovon istiqbolni tasavvur qilishi qiyin. Davlatning yoshlarga bo'lgan munosabati jamiyat taraqqiyoti darajasi, uning ochiqligi, oldinga intilayotganligining ko'rsatkichlaridan biridir.

Aynan yoshlar fuqarolik jamiyatining eng faol qismidir, masalan yoshlar turli sohalarda innovatsion loyihalar va texnologiyalarni joriy qilishga ko'proq moslashgan bo'ladi, ular jamiyatga yangi g'oyalar va bilimlarni tashiydi hamda ularda o'z hayotini qurishga intilish kuchli bo'ladi[3]. Shu jihatdan qaraganda, O'zbekiston yoshlari bugungi va ertangi kun egalari sifatida mamlakatimizda farovon hayot asoslarini barpo etishda bosh strategik resurs hisoblanadi. Mamlakatimizning demokratik yangilanishlar yo'lidan odimlashi va taraqqiyot sur'atlari ko'p jihatdan yoshlarning jamiyat ijtimoiy-siyosiy hayotidagi holati va faolligiga bog'liq bo'ladi. Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev ta'kidlaganidek, "... yoshlarimiz bilan ko'proq gaplashish, ularning qalbiga quloq solish, dardini bilish, muammolarini yechish uchun amaliy ko'mak berishimiz kerak. Bu borada uyushmagan yoshlar bilan ishlashga alohida e'tibor qaratishimiz zarur" [4].

2016-yil 14-sentabrda qabul qilingan "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni ushbu sohaning asosiy yo'nalishlari bo'lgan ijtimoiy, iqtisodiy, huquqiy va tashkiliy chora-tadbirlarni aniq belgilab beradi. Qonunda belgilab berilishicha, O'zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosati "yoshlarni ijtimoiy jihatdan

shakllantirish va ularning intellektual, ijodiy va boshqa yoʻnalishdagi salohiyatini kamol toptirish uchun shart-sharoitlar yaratishni” nazarda tutadi[5]. Bu jarayonlarda mamlakatimiz yoshlarini bunyodkor gʻoyalar atrofida birlashtirgan Oʻzbekiston yoshlar ittifoqi muhim oʻringa ega boʻlmoqda.

Oʻzbekiston yoshlar ittifoqi jismonan sogʻlom, maʼnan yetuk va intellektual rivojlangan, mustaqil fikrlaydigan yosh avlodni shakllantirish, yoshlarni tashqi tahdidlar va “ommaviy madaniyat”ning zararli taʼsiridan muhofaza qilish, yoshlarning huquq va qonuniy manfaatlarini himoya qilishga har tomonlama koʻmaklashish va shart-sharoitlarni yaratish maqsadida jismoniy shaxslar tomonidan ittifoq tashkiliy-huquqiy shaklida tuzilgan, Oʻzbekiston yoshlarini birlashtiruvchi nodavlat notijorat tashkilotidir[6]. Ittifoqning asosiy maqsadi yoshlarni mamlakatda amalga oshirilayotgan demokratik, siyosiy va iqtisodiy islohotlarni yanada chuqurlashtirish, jamiyatda tinchlik va hamjihatlikni mustahkamlash, Oʻzbekistonni jahonning rivojlangan mamlakatlari qatoriga kirishi jarayonlariga jalb qilish hamda yosh avlodning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini samarali himoya qilishni taʼminlash, yigit-qizlarning maʼnaviy va kasbiy saviyasini yuksaltirish, ularning intellektual va ijodiy salohiyatini roʻyobga chiqarishga koʻmaklashishdan iborat.

Davlat dasturi doirasida 2018-yil 1-iyuldan hududlarda davlat-xususiy sheriklik shartlarida “Yosh tadbirkorlar” kovorking-markazlari, “Yoshlar mehnat guzari” komplekslari qurilishi boshlandi. Maʼlumot uchun “Yoshlar mehnat guzari” majmuasi - savdo-maishiy va kichik ishlab chiqarish maydonlarini tashkil etish uchun mehnat kuchi haddan ziyod boʻlgan tumanlarda barpo etilgan binolar majmuasi. “Yosh tadbirkorlar” kovorking markazi - yosh tadbirkorlarga imtiyozli shartlarda binolar, ofis texnikasi va sarflash materiallarini ijaraga berish, ularni internet bilan taʼminlash, shuningdek, yoshlarning biznes tashabbuslari, staraplari, gʻoyalari va loyihalarini amalga oshirishga boshqacha koʻmak berish, jumladan, biznes rejalar ishlab chiqish, maslahat, yuridik, buxgalteriya va boshqa xizmat turlarini koʻrsatish, forumlar, master-klasslar va seminarlar tashkil etish uchun ixtisoslashgan markaz.

Davlatimiz rahbari yoshlar ongiga buyuk alloma va adiblarimizning bebaho merosi, yengilmas sarkarda va arboblarning jasoratini singdirish, ularda milliy gʻurur va iftixor tuygʻularini kuchaytirish masalasiga alohida eʼtibor qaratib, “Oʻzbekiston tarixi” telekanalini tashkil etish tashabbusi bilan chiqdi. Zero, tarixiy xotirasiz kelajakni tasavvur etish mushkuldir. Xolisona tarix asosiga qurilgan milliy gʻoya mamlakatimizda keng qamrovli islohotlar uchun cheksiz kuch-qudrat manbai boʻlib xizmat qiladi. Zero, Davlatimiz rahbari Sh.M.Mirziyoyev taʼkidlaganidek, “Biz Oʻzbekistonning buyuk kelajagini barpo etishga mahkam bel bogʻlagan ekanmiz, bu ulugʻ ishni ertaga emas bugun boshlashimiz, buning uchun avvalo navqiron yoshlarimizga zarur sharoitlarni aynan bugun yaratib berishimiz kerak” [8].

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni // “Xalq so‘zi” gazetasi, 2017 yil 8 fevral. №28 (6722).
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. // “Xalq so‘zi” gazetasi. 2018 yil 29 dekabr. №271-272 (7229-7230)
3. Козина Е.С. Развитие инновационного потенциала в рамках молодежной политики. Сборник статей. - М.: Директ -Медиа, 2013. - С. 29.
4. Mirziyoyev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta‘minlash - yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. - T.: O‘zbekiston, 2017. - B. 23.
5. “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida” gi O‘zbekiston Respublikasi Qonuni. 2016 yil 14 sentabr // O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi - Lex.Uz. <http://lex.uz/>
6. O‘zbekiston yoshlar ittifoqi. [http://yoshlarittifoqi.uz/uz/ menu/maqsad-vavazifalar](http://yoshlarittifoqi.uz/uz/menu/maqsad-vavazifalar)
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning O‘zbekiston yoshlariga bayram tabrigi // Xalq so‘zi, 2019 yil 1 iyul №133(73-63).